

ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ОСВІТИ І ВИХОВАННЯ ЯК ВЕКТОР РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Сергій Шаров, Олена Постильна

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Анотація:

Застосування інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховному процесі стимулює широке використання сучасних методів навчання та нових форм роботи, підвищення пізнавального інтересу, інтенсифікацію навчання. Засобами інформатизації освіти є трансформація навчального процесу відповідно до вимог суспільства, сучасні технічні засоби, комп'ютерні програми навчального призначення, запровадження інформаційних технологій у різні навчальні предмети. Використання сучасних інформаційних технологій у процесі виховання, на думку авторів статті, сприяє формуванню у студентів моральних цінностей, патріотичних почуттів, відповідального ставлення до своєї держави.

Ключові слова:

інформатизація освіти; інформаційно-комунікаційні технології; навчально-виховний процес; моральні цінності; програмно-педагогічні засоби.

Аннотация:

Шаров Сергей, Постыльная Елена. Информатизация образования и воспитания как вектор развития современного общества.

Применение информационно-коммуникационных технологий в учебно-воспитательном процессе стимулирует широкое использование современных методов обучения и новых форм работы, повышение познавательного интереса, интенсификацию обучения. Средствами информатизации образования являются: трансформация учебного процесса в соответствии с требованиями общества, современные технические средства, компьютерные программы учебного назначения, внедрение информационных технологий в различные учебные предметы. Использование современных информационных технологий в процессе воспитания, по мнению авторов статьи, способствует формированию у студентов нравственных ценностей, патриотических чувств, ответственного отношения к своему государству.

Ключевые слова:

информатизация образования; информационно-коммуникационные технологии; учебно-воспитательный процесс; моральные ценности; программно-педагогические средства.

Resume:

Sharov Serpii, Postyl'na Olena. Informatization of education and upbringing as a vector of modern society development.

It is noted that use of information and communication technologies in the educational process promotes wide usage of modern teaching methods and new forms of work, development of cognitive interest, intensification of learning. The means of education informatization are: transformation of the educational process due to society demands, modern technical facilities, computer programs for learning, implementation of information technologies into different academic subjects. Use of modern information technologies in the process of upbringing, according to the authors' opinion, favours formation of moral values, patriotic feelings and responsible attitude to the country in students.

Key words:

informatization of education; information and communication technologies; educational process; moral values; software and teaching tools.

Постановка проблеми. Сучасне суспільство характеризується розвитком глибинних процесів інформатизації, що пов'язані з обробкою та використанням інформаційних ресурсів. Поряд з повсюдним запровадженням інформаційно-комунікаційних технологій, актуальною залишається інформатизація освіти, що дає змогу студентам стати конкурентоспроможними фахівцями інформаційного суспільства. Водночас в умовах реформування виховного процесу в закладах освіти одним з важливих напрямів є інформатизація виховної діяльності, що передбачає розробку й запровадження організаційно-педагогічних умов формування моральних цінностей студентів засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розробкою теоретичних і практичних засад запровадження інформаційних технологій у навчально-виховний процес займаються такі видатні вчені, як М. Жалдак, Н. Морзе, О. Співаковський. Вимоги до створення електронних засобів навчального призначення, зокрема електронних підручників, сформульовані в роботах В. Лапінського,

О. Зіміної, М. Шишкіної. Праці таких науковців, як Р. Гуревич, Г. Гордійчук, М. Кадемія, М. Козяр, О. Коношевський, О. Муковіз, О. Шестопал, М. Шут та ін., присвячені розв'язанню питань підготовки майбутніх педагогів засобами інформаційно-комунікаційних технологій на засадах аксіологічного, андрагогічного та системного підходів.

Формулювання цілей статті. Метою статті є огляд переваг використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховному процесі, визначення окремих умов формування моральних цінностей засобами ІКТ.

Виклад основного матеріалу дослідження. Величезний потік інформації, що кожного року зростає в геометричній прогресії, є однією з основних причин прискорення процесу інформатизації сучасного суспільства, одним з головних завдань якого є якісне перетворення інформаційного середовища суспільства для оптимізації результатів соціально значущої діяльності будь-якого роду. Як зазначається в матеріалах парламентських слухань з питань розвитку інформаційного суспільства в Україні, інформаційне суспільство – це суспільно-

економічне середовище, для якого характерні: наявність потужної інформаційно-комунікаційної інфраструктури, прискорений розвиток високотехнологічних галузей економіки, широкий доступ громадян до інформації та освіти, нові виміри прав і свобод громадян, високі темпи економічного зростання тощо [9, с. 5].

Інформатизація суспільства – це соціальний процес на глобальному рівні, де домінуючим видом діяльності у сфері виробництва та управління є збирання, зберігання, обробка, використання та передача інформації, що здійснюються за допомогою обчислювальної техніки на основі різних засобів і механізмів інформаційного обміну [4, с. 47]. Одним з пріоритетних напрямів інформатизації суспільства є інформатизація освіти, що визначається як процес забезпечення галузі освіти відповідними методологіями та практикою оптимального створення й використання нових інформаційних технологій (НІТ), орієнтованих на реалізацію психолого-педагогічних цілей навчання та виховання. Під інформатизацією освіти розуміється комплекс заходів, призначених для трансформації педагогічних процесів на основі впровадження в навчання та виховання інформаційної продукції, засобів і технологій. Теоретичним підґрунтям інформатизації освіти є насамперед інформатика, теорія систем, кібернетика й дидактика. Вона відбувається в таких напрямах:

- зміна механізмів керування системою освіти через використання комунікаційних мереж, банків даних науково-педагогічної інформації та інформаційно-методичних матеріалів;

- удосконалення методології та механізмів відбору змісту, методів і організаційних форм навчання, що повинні відповідати завданням розвитку особистості студентів в умовах інформатизації суспільства;

- створення новітніх систем навчання, орієнтованих на розвиток інтелектуального потенціалу студента, формування вмінь самостійно здобувати знання;

- створення й використання методик контролю й оцінки рівня знань і вмінь з використанням комп'ютерної техніки [8, с. 7].

Зауважимо, що в освітньому процесі комп'ютерна техніка може бути як засобом навчання та виховання, так і об'єктом вивчення. У цьому аспекті можна виділити два напрями використання комп'ютера й комп'ютерних технологій у процесі навчання. З одного боку, здобуття знань і розвиток умінь ведуть до усвідомлення можливостей комп'ютерних технологій, до формування умінь щодо їх

використання під час виконання завдань різної складності. З іншого боку, комп'ютерні технології є засобом підвищення ефективності організації навчально-виховного процесу. І. Роберт більш детально досліджує ці питання й визначає такі напрями впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у вищу й середню освіту:

1. Використання НІТ як засобу навчання, що дає змогу підвищити ефективність навчального процесу. При цьому забезпечується: реалізація можливостей програмного забезпечення навчального призначення з метою повідомлення знань, моделювання навчальних ситуацій, контроль за результатами навчання; реалізація можливостей систем штучного інтелекту в процесі застосування навчальних інтелектуальних систем; використання об'єктно-орієнтованих програмних засобів для формування культури навчальної діяльності.

2. Упровадження НІТ як інструменту пізнання навколишньої дійсності, самопізнання й розвитку особистості.

3. Використання інформаційно-комунікаційних технологій як об'єкта вивчення (наприклад, у межах засвоєння курсу інформатики) або як засобу комунікацій між учасниками навчального процесу.

4. Застосування ІКТ в інформаційно-методичному забезпеченні й управлінні навчальними закладами, навчально-виховним процесом тощо.

5. Використання ІКТ для автоматизації контролю й відповідної корекції результатів навчальної діяльності, комп'ютерного тестування й діагностики студентів [8, с. 13].

Від вищого навчального закладу очікується впровадження нових підходів до навчання, що забезпечують розвиток професійних, комунікативних, дослідницьких і творчих навичок на основі багатоваріантності змісту та форм організації навчально-виховного процесу. При цьому зазначені підходи повинні не замінити, а значно розширити можливості наявних традиційних технологій навчання [2, с. 11].

Інформаційно-комунікаційні технології вплинули на більшість сучасних засобів навчання, зокрема на навчальну літературу, лабораторне обладнання, технічні засоби навчання тощо. Інформаційні освітні ресурси у вигляді мультимедійних видань, що містять поряд з текстами й статичними зображеннями відеофрагменти, аудіофайли та інтерактивні комп'ютерні моделі досліджуваних об'єктів і явищ, набувають усе більшої актуальності. Ці ресурси мають ряд переваг, порівняно з навчальною літературою в традиційному друкованому вигляді: компактність щодо їх

зберігання, різноманітність засобів подання (презентації) навчальної інформації, оперативність пошуку інформації та внесення необхідних змін, простота в тиражуванні, легкий доступ до навчальних матеріалів, викладених в Інтернеті [3, с. 21].

Застосування інформаційних технологій у вищій школі певним чином залежить від якісного програмного забезпечення навчального призначення та його методично спланованого використання. Розвиток програмного забезпечення персональних комп'ютерів сприяв розширенню можливостей їх використання в навчально-виховному процесі. По-перше, значно покращилися способи подання студентам або учням інформації, завдяки використанню різних видів сприйняття інформації. По-друге, створення мов програмування, близьких до природних, а також графічних та ескізних засобів зв'язку з комп'ютером (останні допускають безпосереднє звернення до комп'ютера за допомогою світлового пера або дотику пальця до екрана) покращили роботу за комп'ютером.

Не менш важливим складником навчального середовища є електронні засоби навчального призначення (ЕЗНП), які дають змогу вдосконалити навчальний процес [5, с. 489]. Під ними розуміють засоби навчання, які зберігаються на цифрових носіях інформації й відтворюються на електронному обладнанні. До них належать комп'ютерні програми навчально-дидактичного спрямування, програмно-педагогічні засоби (ППЗ), Інтернет-ресурси та системи дистанційного навчання, електронні бази даних і бібліотеки навчального призначення, електронні таблиці, тестові завдання, віртуальні лабораторні роботи, електронні навчальні видання тощо [7, с. 12]. У програмному засобі навчального призначення відображається деяка предметна сфера, тією чи іншою мірою реалізується технологія її вивчення, забезпечуються умови виконання різних видів навчальної діяльності. Його доречно використовувати для розвитку особистості студента або учня, інтенсифікації процесу навчання, підготовки, перепідготовки або підвищення кваліфікації кадрів сфери освіти тощо.

Безперечно, правильне й оптимальне використання інформаційних технологій дає змогу отримати ряд переваг, використання яких уможливує підвищення ефективності навчально-виховного процесу, а саме: поєднання різноманітних способів сприйняття інформації; забезпечення кращої наочності навчального матеріалу; підвищення пізнавального інтересу та мотивації за рахунок новизни; здійснення студентом поточного самоконтролю здобутих

знань; збільшення часу на роботу студента з навчальним матеріалом в індивідуальному режимі; наявність об'єктивного контролю за умов методично правильного складання тестових завдань; збільшення часу на роботу викладача зі студентами [12, с. 128].

Застосування інформаційно-комунікаційних технологій у вищій школі зазвичай зводиться до двох основних напрямів. Перший напрям полягає у використанні можливостей ІКТ з метою покращення доступності освіти, що здійснюється через включення в систему освіти людей, для яких інший спосіб може бути взагалі недоступним, наприклад, для інвалідів. Йдеться про використання дистанційної форми навчання, яка дає змогу здобути якісну освіту, завдяки роботі студентів у віртуальних лабораторіях, доступу до відомих наукових бібліотек, спілкуванню з викладачами та іншими студентами на веб-семінарах тощо.

Другий напрям передбачає використання ІКТ для зміни змісту й методів навчання в межах традиційної форми. Але в такому разі, як зазначає І. Захарова, постає конкретна проблема, пов'язана з тим, що впровадження окремих сучасних технологій дає змогу отримати додаткові переваги тільки найбільш здібним і активним студентам, не впливаючи на якість підготовки іншої студентської молоді. Така ситуація може бути пов'язана, наприклад з тим, що окремі інформаційні технології не адаптовані до системи освіти й робота з ними потребує спеціальної або навіть професійної підготовки. Іншими словами, упровадження інформаційних технологій у навчання на практиці сприяє зростанню доступності та якості освіти [2, с. 15].

Водночас часто поза увагою опиняється виховний процес, який нині має велике значення. Національні традиції, моральні загальнолюдські цінності сьогодні повинні стати обов'язковими складниками світогляду сучасної молоді, яка пишається державою та стоїть на захисті її інтересів. Саме тому серед актуальних проблем виховання – питання духовного й морального виховання молоді.

Ми вважаємо, що використання засобів ІКТ дасть змогу забезпечити наочність та ефективність виховного процесу, високий рівень вихованості, якісне формування соціально-особистісної та інструментальної компетенцій. При цьому можливості інформаційно-комунікаційних технологій у межах виховної роботи зі школярами та студентами ще невичерпані й потребують подальшого дослідження. Засоби ІКТ, а також автоматизація інформаційно-методичного забезпечення виховного процесу дають змогу згенерувати такі інформаційні потоки, які

впливають на особистість, зокрема на сучасну студентську молодь.

Дослідження шкільних методистів показали, що використання ІКТ в умовах школи дає можливість підвищити культуру дитини щодо навколишнього світу й посилити освітні й виховні ефекти. Якщо вчитель успішно розкриває й використовує виховний і розвивальний потенціал учнів, то в них формується гуманістичний світогляд, активна життєва позиція, високий рівень моральної вихованості, з'являються такі якості, як відповідальність, почуття обов'язку [10]. Якщо розглядати вищу школу, то виховний вплив педагога на студентів є дещо слабшим, порівняно з учнями, але у студентів посилюється логіка мислення, вони свідомо сприймають здобуті знання для використання їх надалі у власній професійній діяльності. У такому разі ІКТ дають змогу змінити змістовне наповнення виховних заходів, сприяють формуванню у студентів специфічних якостей особистості майбутнього фахівця [11].

Процес формування моральних цінностей пов'язаний з розвитком смислотвірної діяльності, адже моральний вчинок є насамперед наслідком виховання, яке в педагогічних університетах здійснюють куратори, заступники деканів з виховної роботи й увесь професорсько-викладацький склад навчального закладу. Такі вчинки здатні змінювати уявлення студентів про свій подальший особистий розвиток. Останнім часом проблема моральних вчинків порушується в науковій літературі, але не стільки у філософсько-етичному аспекті, скільки в психолого-педагогічному. Це зумовлено тими процесами, що відбуваються в соціумі й торкаються сьогодні кожної людини. У зв'язку з цим змінюється підхід не лише до процесу навчання, а й до вивчення цінностей, на яких будується виховний процес.

Багато вчених, що вивчають питання виховання студентської молоді, орієнтують її на любов, добро, справедливість як на найвищі моральні цінності, зосереджують увагу на тому, як молодим людям будувати власне життя, робити моральний вибір відповідно до системи моральних цінностей як об'єктивного блага. Студенти повинні бути обізнаними з філософськими, психолого-педагогічними дослідженнями, педагогічними проблемами, розв'язання яких має сприяти гармонійному розвитку особистості, вихованню духовності, моральності. Не менш важливим є й ознайомлення їх з гуманістично-демократичною концепцією, що змінює суспільство, з особливостями впливу інформаційних потоків на свідомість особистості.

З огляду на це, зміст виховної роботи повинен передбачати застосування відповідного програмного забезпечення та інформаційних продуктів, що дадуть змогу виконувати творчі завдання, пов'язані з формуванням моральних цінностей. Важливо, щоб студент у майбутній професійній діяльності міг застосовувати ті розробки й результати досліджень, які дійсно змінюють суспільство та впливають на моральну свідомість вихованців, утверджують моральні цінності.

Формуючи моральні цінності засобами інформаційно-комунікаційних технологій, слід пам'ятати й про якість виховного процесу. Як підкреслює І. Бех, «...якість виховного процесу залежить від педагога вищої школи, і йому ... слід зважати на досить поширену стереотипну думку, згідно з якою старше покоління є носієм справжніх цінностей, життєвих смислів, стійкості, проти яких періодично повстають нові покоління» [1, с. 249]. Щоб сформувавши справжні цінності суто на теоретичному рівні, для реалізації педагогічної умови потрібно проводити відкриті лекційні заняття, з застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій, та інші форми роботи, де порушуються питання суто теоретичного характеру.

Теоретична обізнаність студентів з сутністю процесу формування моральних цінностей засобами інформаційно-комунікаційних технологій має бути закладена у фундамент виховного процесу. Для цього потрібно організувати роботу, що допоможе формуванню моральних цінностей у студентів під керівництвом кураторів і викладачів. Важливо, щоб педагогічна умова підпорядковується і зовнішнім, і внутрішнім чинникам особистості студентів. Так, до зовнішніх чинників належать: особливості організації подання теоретичного матеріалу, що суттєво впливає на виховний процес; сам зміст матеріалу для вивчення; побудова спілкування на тему, що стосується формування моральних цінностей тощо, а до внутрішніх – рівень мотивації студентів до підвищення вихованості й особистісного розвитку; їх потреба в самовихованні, саморозвитку; їх зацікавленість новими можливостями, які несуть у собі інформаційно-комунікаційні технології як один із засобів формування моральних цінностей тощо.

Одна з вимог до підготовки нинішнього студента полягає в наявності знань про сучасні інформаційні технології, засоби комунікації, через які можна зв'язуватися з вихованцями дистанційно. Також студенти мають бути обізнаними з правилами роботи в електронних бібліотеках, володіти засобами дистанційного

навчання на різних платформах, адже таке навчання поступово стає провідною формою. Завдяки цьому студенти, на нашу думку, зможуть використовувати інформаційно-комунікаційні технології в процесі формування моральних цінностей саме як засіб самовдосконалення. Низький рівень знань про програмне забезпечення, яке здатне впливати на моральну свідомість, недостатньо якісна теоретична підготовка у сфері інформаційно-комунікаційних технологій, на наше переконання, суттєво гальмують цей процес. Це зумовило появу певних завдань, які ми плануємо виконати за допомогою експериментальної роботи.

На нашу думку, результатом формування моральних цінностей студентів педагогічних університетів засобами інформаційно-комунікаційних технологій є особисте здобуття кожним студентом певних теоретичних знань, що позначається на визначених нами критеріях і показниках. Так, зокрема, студенти мають бути повністю поінформовані про моральні цінності (насамперед про такі моральні цінності в професії педагога, як професійна честь і гідність, педагогічний авторитет, педагогічна любов, педагогічна справедливість), про особливості процесу осмислення моральних цінностей, а також (що є суттєвим!) – мати глибокі, міцні систематизовані знання про методи та правила безпечної роботи за комп'ютером і роботи в мережі Інтернет. Крім того, студенти мають бути обізнаними з впливом антисоціальної інформації на людину, з його наслідками для моральної поведінки, знати закономірності, форми та методи толерантного спілкування. Важливо, що рівень цих конкретних показників може підвищуватися не лише в процесі взаємодії викладача й студента на відкритих лекціях, а й завдяки організації інтегрованих спецкурсів, веб-конференцій, круглих столів тощо.

Формування моральних цінностей засобами інформаційно-комунікаційних технологій у студентів має бути безпосередньо пов'язано з їхнім емоційним станом. Під час проведення виховних годин, спілкування зі студентами важливо забезпечити емоційно-позитивну атмосферу навколо питань використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій

у процесі формування моральних цінностей. Позитивна мотивація, як твердять автори усталених теорій мотивації особистості, є запорукою успіху в досягненні мети. Так, зокрема, у теорії мотивації А. Маслоу підвищена увага приділяється вивченню таких цінностей, як справедливість, рівність, воля, прагнення до волі, до справедливості. При цьому вчений наголошує на тому, що такі негативні концепції, як адаптація, самозбереження, захист тощо слід доповнити позитивними концепціями. Адже зневажання вищих потреб, на думку А. Маслоу, «прирікає людей на розчарування, за якого бажання не зникає, навіть коли потреба задоволена» [6, с. 235].

Висновки. Отже, застосування ІКТ у навчально-виховному процесі стимулює широке використання сучасних методів навчання й нових форм роботи, зокрема таких, як мультимедійні лекції, семінари, лабораторні роботи, конференції та дистанційне навчання. Це дає змогу підняти вищу освіту на якісний рівень і об'єднати різні регіональні інформаційні освітні ресурси в єдине освітнє середовище. Незважаючи на об'єктивні труднощі застосування інформаційно-комунікаційних технологій, у системі вищої освіти відбувається їх активне впровадження й використання. Сьогодні спостерігається розвиток дистанційної форми навчання, активна розробка програмно-педагогічних засобів, накопичення методичної бази тощо.

Для забезпечення формування моральних якостей у студентів необхідно наповнити навчально-виховний процес відповідною інформацією, надати певні знання, які уможливили б досягнення за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій певної мети – виховання моральної людини, здатної виявляти повагу до інших, визнавати їх незалежну сутність і автономність. Навіть тоді, коли студенти спілкуються у віртуальному просторі анонімно, вони повинні пам'ятати, що особистість, яка проходить процес самоактуалізації, не відкидає, не контролює бажання інших людей і не нехтує ними. Важливо, щоб студенти поважали гідність іншої людини, з повагою ставилися б до тих емоцій і почуттів, які вона може відчувати.

Список використаних джерел

1. Бех І. Д. Виховання особистості: підручник / Іван Дмитрович Бех. – К. : Либідь, 2008. – 848 с.
2. Захарова І. Г. Информационные технологии в образовании: учеб. пособ. / И.Г. Захарова. – М.: Издательский центр «Академия», 2003. – 192 с.
3. Информатизация образования: направления, средства, технологии: пособие для системы повышения квалификации / Под общ. ред. С. И. Маслова. – М.: Издательство МЭИ, 2004. – 868 с.

References

1. Bekh, I.D. (2008). *Education of the individual: textbook*. Kyiv: Libid'. [in Ukrainian]
2. Zakharova, I. G. (2003). *Information technology in education: study guide*. Moscow: Publishing center "Akademia". [in Russian]
3. Maslov, S. I., ed. (2004). *Informatization of education: directions, tools, technologies: a guide for training system*. Moscow: Izdatel'stvo MEI. [in Russian]
4. Information and analytical materials for parliamentary

4. Інформаційно-аналітичні матеріали до парламентських слухань з питань розвитку інформаційного суспільства в Україні // Кабінет Міністрів України, Міністерство транспорту та зв'язку України. – К., 2005. – 70 с.
5. Лапінський В. Електронні засоби навчального призначення – світовий досвід і українська освіта / В. Лапінський // Вища освіта України. – 2011. – № 3. – С. 487–495.
6. Маслоу А. Мотивация и личность / Абрахам Маслоу. – СПб. : Питер, 2008. – 352 с.
7. Положення про підготовку навчальних видань та електронних засобів навчального призначення / уклад. В. Т. Горбенко, Г. І. Лоза, І. О. Мікульонюк. – К. : НТУУ «КПІ», 2008. – 48 с.
8. Роберт И. В. Современные информационные технологии в образовании: дидактические проблемы; перспективы использования / И. В. Роберт. – М. : ИИО РАО, 2010. – 140 с.
9. Розвиток інформаційного суспільства в Україні. Огляд матеріалів парламентських слухань з питань розвитку інформаційного суспільства в Україні // Комп'ютер у школі та сім'ї. – № 8. – 2005. – С. 3–17.
10. Рой Н. Сутність та принципи виховання студентської молоді [Електронний ресурс] / Наталія Рой. – URL: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/1373> (20.04.2017).
11. Свиридова О. В. ИКТ в духовно-нравственном образовании и воспитании [Електронний ресурс] / О. В. Свиридова, И. В. Усик. – URL: <http://festival.1september.ru/articles/632227> (20.04.2017).
12. Федотова М. А. Формирование самостоятельной деятельности студентов в дидактической компьютерной среде / М. А. Федотова // Информатика и образование. – 2006. – № 10. – С. 126–128.
- hearings on issues of information society development in Ukraine (2005). Kyiv: The Cabinet of Ministers of Ukraine, Ministry of Transport and Communications of Ukraine. [in Ukrainian]
5. Lapinskyi, V. Electronic means for educational purposes – world experience and Ukrainian education (2011). *Vyshcha osvita Ukrainy*, 3, 487–495. [in Ukrainian]
6. Maslow, A. (2008). *Motivation and personality*. St. Petersburg: Piter. [in Russian]
7. Horbenko, V. T., Loza, I. O., Mikulionok, I. O. (2008). *The regulations on the preparation of textbooks and electronic media for educational purposes*. Kyiv: NTUU "KPI". [in Ukrainian]
8. Robert, I. V. (2010). *Modern information technologies in education: didactic problems; prospects for use*. Moscow: IIO RAO. [in Russian]
9. The development of information society in Ukraine. Review of materials of the parliamentary hearings on issues of information society development in Ukraine (2005). *Komputer u shkoli ta simii*, 8, 3–17. (In Ukrainian)
10. Roi, N. *The essence and principles of students' education*. Retrieved from: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/1373>. [in Ukrainian]
11. Sviridova, O. V., Usik, I. V. *ICT in moral education*. Retrieved from: <http://festival.1september.ru/articles/632227>. [in Russian]
12. Fedotova, M. A. (2006). Formation of students' independent activity in the didactic computer environment. *Informatika i obrazovanie*, 10, 126–128. [in Russian]

Рецензент: Прийма С.М. – д.пед.н., доцент

Відомості про авторів:

Шаров Сергій Володимирович

sharov@mdpu.org.ua

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
вул. Гетьманська, 20, м. Мелітополь,
Запорізька обл., 72312, Україна

Постильна Олена Олексіївна

postylnaya@mail.ru

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
вул. Гетьманська, 20, м. Мелітополь,
Запорізька обл., 72312, Україна

doi: <http://dx.doi.org/10.7905/nvmdpu.v0i18.1912>

Матеріал надійшов до редакції 03. 05. 2017 р.
Прийнято до друку 02. 06. 2017 р.

Information about the authors:

Sharov Serhii Volodymyrovych

sharov@mdpu.org.ua

Melitopol Bohdan Khmelnytsky
State Pedagogical University
20 Hetmans'ka St., Melitopol,
Zaporizhia region, 72312, Ukraine

Postyl'na Olena Oleksiivna

postylnaya@mail.ru

Melitopol Bohdan Khmelnytsky
State Pedagogical University
20 Hetmans'ka St., Melitopol,
Zaporizhia region, 72312, Ukraine

doi: <http://dx.doi.org/10.7905/nvmdpu.v0i18.1912>

Received at the editorial office 03. 05. 2017.
Accepted for publishing 02. 06. 2017.